নাগালেণ্ড চৰকাৰ

বনাম

লিপক আও আৰু অন্যান্য

১ এপ্ৰিল, ২০০৫

[ন্যায়াধীশ অৰিজিং পাচায়ং আৰু ন্যায়াধীশ এচ. এইচ. কাপাডিয়া]

সীমাৱদ্ধতা আইন, ১৯৬৩ – ধাৰা ৫ – আবেদনকাৰী-চৰকাৰৰ দ্বাৰা উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সন্মুখত বিচাৰ আদালতৰ দ্বাৰা অভিযুক্ত–উত্তৰদাতাসকলক দোষমুক্ত কৰাৰ আদেশৰ বিৰুদ্ধে আবেদন দাখিল কৰা অনুমতি প্ৰদানৰ বাবে ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি সংহিতাৰ ধাৰা ৩৭৮–ৰ অধীনত আবেদন দাখিল – আবেদনখন দাখিল কৰোতে ৫৭ দিনৰ বিলম্ব – মাৰ্জনা – ৰায় দিয়া হয়: বিলম্বৰ মাৰ্জনাৰ বাবে দাখিল কৰা আবেদন উচ্চ ন্যায়ালয়ে নাকচ কৰাৰ সিদ্ধান্তটো ভুল আছিল – বিলম্বৰ মাৰ্জনাৰ বাবে "যথাযোগ্য কাৰণ" বাস্তৱধৰ্মীতাৰে বিবেচনা কৰা উচিত – চৰকাৰৰ কাৰ্যবিধিৰ বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ কাৰক যেনে প্ৰক্ৰিয়াগত আমোলাতান্ত্ৰিক জটিলটা বিবেচনাৰ পৰা বাদ দিব নোৱাৰি – এক নিৰপেক্ষ গাঁঠনি হিচাপে পৰিগণিত চৰকাৰক এগৰকী ব্যক্তিৰ সৈতে একে স্তৰত ৰাখিব পৰা নাযায় যিয়ে সিদ্ধান্ত গ্ৰহণত সদায় দ্ৰুত হয় – ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি সংহিতা, ১৯৭৩ – ধাৰা ৩৭৮(৩)।

ভা.দ.বি.–ৰ ধাৰা ৩০২/৩০৭/৩২৬/৩৪–ৰ অধীনত উত্তৰদাতাসকলৰ বিৰুদ্ধে এক গোচৰ ৰুজু কৰা হৈছিল, কিন্তু বিচাৰ আদালতে তেওঁলোকক দোষমুক্ত কৰে।

দোষমুক্তিৰ আদেশৰ বিৰুদ্ধে ৰাজ্য চৰকাৰে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ সন্মুখত আপীল কৰাৰ অনুমতিৰ বাবে ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি সংহিতাৰ ধাৰা ৩৭৮(৩)-ৰ অধীনত আবেদন দাখিল কৰে। যিহেতু আবেদনখন দাখিল কৰোতে ৫৭ দিনৰ বিলম্ব হয়, সেয়েহে সীমাবদ্ধতা আইন, ১৯৬৩-ৰ ধাৰা ৫-ৰ অধীনত বিলম্ব মাৰ্জনাৰ বাবেও এখন আবেদন দাখিল কৰা হয়। কিন্তু উচ্চ ন্যায়ালয়ে এই ভিত্তিত বিলম্ব মাৰ্জনা কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰে যে সময়সীমা পাৰ হৈ যোৱাৰ আগতে আবেদন দাখিল কৰাটো মোকৰ্দ্দমাকাৰীৰ দায়িত্ব; যে অতিৰিক্ত মহাধিবক্তাই তেওঁলৈ নিৰ্দেশাৱলী জাৰি কৰাৰ পাছতো আবেদন দাখিল নকৰাটোৱে যথাযোগ্য কাৰণ গঠন নকৰে আৰু তাৰ উপৰিও নথিপত্ৰসমূহ কাকতালীয়ভাৱে হেৰাই যোৱাটো বৈধ ভিত্তি নহয়। সেই অনুসৰি বিলম্ব মাৰ্জনাৰ আবেদন নাকচ কৰা হয় আৰু তাৰ ফলশ্ৰুতিত আপীল কৰাৰ অনুমতি প্ৰদানৰ আবেদনো নাকচ কৰা হয়। সেয়েহে বৰ্তমানৰ আবেদন দাখিল কৰা হৈছে।

আবেদনৰ অনুমতি প্ৰদান কৰি, আদালতে

ৰায় দিয়ে : ১.১ যথাযোগ্য কাৰণৰ দ্বাৰা প্ৰমাণ কৰাটো আদালতত ন্যস্ত অসাধাৰণ নিষেধাজ্ঞা প্ৰয়োগৰ বাবে এটা পূৰ্বচৰ্ত। বিলম্বৰ সময়সীমাৰ পৰিৱৰ্তে কাৰণৰ যথাযোগ্যতাহে গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু বিলম্বৰ সংক্ষিপ্ততা হৈছে বিচক্ষণতা ব্যৱহাৰ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিবেচনা কৰিবলগীয়া পৰিস্থিতি। যথাযোগ্য কাৰণ কিহে গঠন কৰে সেয়া কঠোৰ নিয়মৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰণ কৰিব নোৱাৰি। [১১৩-এ-ডি]

এন. বালাকৃষ্ণণ বনাম *এম. কৃষ্ণমূৰ্থী*, **এআইআৰ (১৯৯৮) এচ.চি. ৩২২২** আৰু *কেৰালা চৰকাৰ* **বনাম** *ই. কে. কুৰুয়িপে*, **[১৯৮১] চুপ এচ.চি.চি. ৭২**-ক ভিত্তি হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হৈছে।

নিউ ইণ্ডিয়া ইঞ্চ্যুৰেঞ্চ কো. লিমিটেড **বনাম** *শান্তি মির্জা,* **[১৯৭৫] ২ এচ.চি.চি. ৮৪০**; *ব্রিজ ইন্দৰ সিং* **বনাম** *কান্শ্বী ৰাম,* **আই.এল.আৰ. (১৯১৮) ৪৫ কেল ৯৪ (পি.চি.)**; *শকুন্তলা দেৱী জৈন* বনাম *কুন্তল কুমাৰী,* **এ.আই.আৰ. (১৯৬৯) এচ.চি. ৫৭৫**; *কনকৰ্ড অৱ ইণ্ডিয়া ইঞ্চ্যুৰেঞ্চ কো. লিমিটেড* **বনাম** *নিৰ্মলা দেৱী,* **[১৯৭৯] ৪ এচ.চি.চি. ৩৬৫**; *লালা মাটু দিন* **বনাম** *এ. নাৰায়ণন,* **[১৯৬৯] ২ এচ.চি.চি. ৭৭০**; *মিলৱী দেৱী* **বনাম** *দীন নাথ, [১৯৮২] ৩ এচ.চি.চি. ৩৬৬,* আৰু *অ. পি. কাথপালিয়া* **বনাম** *লখমীৰ সিং,* **[১৯৮৪] ৪ এচ.চি.চি. ৬৬-ৰ প্ৰসংগ দৰ্শোৱা হৈছে।**

১.২ "যথাযোগ্য কাৰণ" অভিব্যক্তিটো প্ৰতিদিনে হোৱা বিলম্বৰ ব্যাখ্যাৰ বাবে যথাযোগ্য কাৰণৰ কাৰিকৰীভাৱে চিনাক্তকৰণতকৈ ন্যায়মুখী দৃষ্টিভংগীৰ বাস্তৱধৰ্মীতাৰ সৈতে বিবেচনা কৰা উচিত। [১১৬-ই]

২.১ সিদ্ধান্ত গ্ৰহণৰ প্ৰক্ৰিয়াত প্ৰক্ৰিয়াগত আমোলাতান্ত্ৰিক জটিলতাৰ বাবে হোৱা দীঘলীয়া বিলম্ব এটা সাধাৰণ বৈশিষ্ট্য। সেয়ে, কিছু পৰিমাণৰ নমনীয়তা অনুমোদনযোগ্য নহয়। যদি চৰকাৰৰ দ্বাৰা দাখিল কৰা আবেদনসমূহ এই ধৰণৰ ক্ৰটিৰ বাবে নাকচ হয়, তেতিয়া কোনো ব্যক্তি ব্যক্তিগতভাৱে ক্ষতিগ্ৰস্ত নহয়, কিন্তু চূড়ান্ত বিশ্লেষণ অনুসৰি ক্ষতিগ্ৰস্ত হোৱা বিষয়টো হৈছে জনস্বাৰ্থ। আদালতে বিষয়বস্তুসমূহৰ যুক্তিযুক্ততাৰ ভিত্তিত সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিব লাগে যদিহে গোচৰসমূহ আশাহীনভাৱে যুক্তিহীন নহয়। [১১৬-ডি-এফ]

২.২ যথাযোগ্য কাৰণৰ কঠোৰ মানদণ্ড প্ৰমাণ কৰিবলৈ ব্যক্তিগত বিবাদীৰ তুলনাত চৰকাৰে নিৰ্ধাৰণ কৰা কাৰণ নিৰ্ণয় কৰিবলৈ কোনো পৃথক মানদণ্ড নিৰ্ধাৰণ কৰিব পৰা নাযায়। উপযুক্ত পৰ্যায়ত চৰকাৰে আদালতৰ সিদ্ধান্তৰ বাবে কোনো আইনী নীতি জড়িত আছে নেকি বা গোচৰসমূহৰ সালসলনিৰ প্ৰয়োজন

আছে নে নাই সেইটো পৰীক্ষা কৰিবলৈ আইনী কোষ গঠন কৰিব লাগে আৰু বিষয়াসকলক সিদ্ধান্ত ল'বলৈ কৰ্তৃত্ব প্ৰদান কৰিব লাগে বা নিষ্পত্তিৰ বাবে উপযুক্ত অনুমতি দিব লাগে। আবেদন দাখিল কৰাৰ সিদ্ধান্ত লোৱাৰ ক্ষেত্ৰত আপীল দাখিল কৰাৰ বাবে দায়বদ্ধ বিষয়াই তৎকালীন ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগে আৰু যদিহে কোনো ভুল হয়, তেন্তে তেওঁক ব্যক্তিগতভাৱে দায়ী কৰিব লাগে। তেনদৰে চৰকাৰক ব্যক্তিৰ সৈতে একে স্তৰত ৰাখিব নোৱাৰি। ব্যক্তিজনে সদায় এই সিদ্ধান্ত সোনকালে ল'ব যে তেওঁ আপীল বা আবেদনৰ জৰিয়তে প্ৰতিকাৰ ব্যৱস্থা ল'ব নেকি যিহেতু তেওঁ আইনীভাৱে আঘাতপ্ৰাপ্ত ব্যক্তি আৰু আনহাতে চৰকাৰ হৈছে ইয়াৰ বিষয়া বা কৰ্মচাৰীৰ জৰিয়তে চালিত এক নিৰপেক্ষ গাঁঠনি। [১১৬-এফ-এইচ; ১১৭-এ]

কালেক্টৰ লেণ্ড একুইজিশ্যন **বনাম** *কাটিজী,* **(১৯৮৭ (২) এছচিচি ১০৭);** *প্ৰভা* **বনাম** *ৰাম প্ৰকাশ কালৰা,* **(১৯৮৭ এছ. ইউ. পি. চি. চি. ৩৩৯);** *জি ৰামেগৌডা, মেজৰ* **বনাম** *স্পেচিয়েল লেণ্ড একুইজিশ্যন অফিচাৰ,* **(১৯৮৮ (২) এছচিচি ১৪২);** *হাৰিয়ানা চৰকাৰ* **বনাম** *চন্দ্ৰ মণি আৰু অন্যান্য,* **(১৯৯৬ (৩) এছচিচি ১৩২);** আৰু *স্পেচিয়েল তহচিলদাৰ, লেণ্ড একুইজিশ্যন, কেৰালা* **বনাম** *কে.ভি. আয়িছুম্মা* **(১৯৯৬ (১০) এছচিচি ৬৩৪)-ক ভিত্তি হিচাপে গ্ৰহণ কৰা হৈছে।**

৩. বৰ্তমানৰ গোচৰটোৰ তথ্যগত পটভূমিৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত অনিবাৰ্য সিদ্ধান্তটো হৈছে যে ৫৭ দিনৰ বিলম্ব মাৰ্জনাৰ যোগ্য। সেয়েহে বিলম্ব মাৰ্জনা কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰা উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ আদেশ বাতিল কৰা হৈছে। [১১৭-চি]

৪. সাধাৰণ অৱস্থাত আমি উচ্চ ন্যায়ালয়ক অনুমতি প্ৰদানৰ বাবে দাখিল কৰা আবেদনখন বিবেচনা কৰিবলৈ আহ্বান জনালোহেঁতেন। কিন্তু দীঘলীয়া সময়

পাৰ হোৱাৰ প্ৰতি আৰু ইয়াৰ লগত জড়িত কথাবোৰৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আমি আবেদন দাখিল কৰিবলৈ প্ৰত্যক্ষভাৱে অনুমতি প্ৰদান কৰাটো উচিত বুলি বিবেচনা কৰিলোঁ। আবেদন পঞ্জীয়ন কৰা উচিত আৰু যুক্তিযুক্ততাৰ ভিত্তিত নিষ্পত্তি কৰা উচিত। [১১৭-ডি]

ফৌজদাৰী আপীলীয় অধিকাৰক্ষেত্ৰ : ২০০৫-ৰ ফৌজদাৰী আবেদন সংখ্যা ৪৮৪ষ

২০০৩-ৰ ফৌজদাৰী এম. চি. সংখ্যা ১ (কে)-ত অসমৰ গুৱাহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ ৭.৭.২০০৩ তাৰিখৰ ৰায়দান আৰু আদেশৰ পৰা।

আবেদনকাৰীৰ হৈ ইউ. হাজৰিকা, সত্য মিত্ৰ, আৰু মিছ সুমিতা হাজৰিকা।

উত্তৰদাতাসকলৰ হৈ প্ৰৱীৰ চৌধুৰী।

আদালতৰ ৰায়দান প্ৰদান কৰিছিল -

ন্যায়াধীশ অৰিজিৎ পাচায়তে। অনুমতি প্ৰদান কৰা হয়।

নাগালেণ্ড চৰকাৰে গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ কোহিমা বিচাৰপীঠৰ এগৰাকী বিদ্বান ন্যায়াধীশে লিমিটেশ্যন আইন, ১৯৬৩ (চমুকৈ 'লিমিটেশ্যন আইন')-ৰ ৫ নং ধাৰাত দাখিল কৰা আবেদন নাকচ কৰি বিলম্ব মাৰ্জনা কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰা আৰু ফলস্বৰূপে আপীল কৰিবলৈ অনুমতি প্ৰদানৰ বাবে কৰা আবেদন নাকচ কৰা ৰায়দানৰ শুদ্ধতাক লৈ প্ৰশ্ন উত্থাপন কৰিছে। অনুমতি প্ৰদানৰ বাবে বাবে আবেদন দাখিল

কৰাত হোৱা বিলম্ব মাৰ্জনা কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰা আদেশৰ বৈধতাৰ ওপৰত আলোচনা কৰাৰ আগতে ইয়াৰ তথ্যগত পটভূমিৰ এক চমু উল্লেখেই যথেষ্ট হ'ব।

১৯৭৩ চনৰ ফৌজদাৰী কাৰ্যবিধি সংহিতাৰ ধাৰা ৩৭৮(৩) (চমুকৈ 'বিধি') অনুসৰি অনুমতি প্ৰদানৰ বাবে আবেদন কৰা হৈছিল। নাগালেণ্ডৰ ডিমাপুৰৰ বিদ্বান অতিৰিক্ত উপায়ুক্ত (ন্যায়িক)ৰ দ্বাৰা দোষমুক্ত কৰাৰ ৰায় প্ৰদান কৰা হৈছিল। এই ৰায়দান ১৮.১২.২০০২ তাৰিখে ঘোষণা কৰা হৈছিল। যিহেতু সংহিতাৰ ধাৰা ৩৭৮(৩) অনুসৰি অনুমতি প্ৰদানৰ বাবে আবেদন কৰাত পলম হৈছিল, গতিকে বিলম্ব মাৰ্জনা কৰাৰ বাবে আবেদন দাখিল কৰা হৈছিল। মাৰ্জনা কৰাৰ আবেদনৰ পৰা দেখা যায় যে আদেশৰ প্ৰতিলিপি সংশ্লিষ্ট বিভাগটোৱে ২০০৩ চনৰ ১৫ জানুৱাৰীত লাভ কৰিছিল; একে তাৰিখে কোনো সময় নষ্ট নকৰাকৈয়ে প্ৰাসংগিক নথি-পত্ৰ প্ৰয়োজনীয় ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ বাবে নাগালেণ্ডৰ আৰক্ষী উপমহাপৰিদৰ্শকৰ (মুখ্য কাৰ্যালয়) সন্মুখত দাখিল কৰা হয়। পিছদিনা উক্ত উপমহাপৰিদৰ্শকে বিষয়টো বিবেচনা কৰি ফাইলটো নাগালেণ্ডৰ আৰক্ষী উপমহাপৰিদৰ্শক (এম&পি)-লৈ বিবেচনাৰ বাবে প্ৰেৰণ কৰে। দুৰ্ভাগ্যজনকভাৱে নোটশ্বীটৰ সৈতে সমগ্ৰ ফাইলটো কাৰ্যালয়ৰ পৰা হেৰাই গৈছিল আৰু বিভাগটোৱে যথাসাধ্য চেষ্টা কৰা সত্ত্বেও ইয়াক বিচাৰি উলিয়াব পৰা যোৱা নাছিল। অৱশেষত ১৫.৩.২০০৩ তাৰিখে ইয়াক বিচাৰি উলিয়াব পৰা গ'ল আৰু নাগালেণ্ডৰ অতিৰিক্ত আৰক্ষী সঞ্চালক প্ৰধানে (মুখ্য কাৰ্যালয়) ফাইলটো প্ৰয়োজনীয় ব্যৱস্থা গ্ৰহণৰ বাবে দাখিল কৰে। উক্ত বিষয়াজনে কয় যে ২৬.৩.২০০৩ তাৰিখে আপীল দাখিল কৰা হ'ব আৰু শেষত বিশেষ ৰাজহুৱা অধিবক্তা নিযুক্তি দিয়াৰ পিছত আপীল দাখিল কৰা হয়। কোনো আপীল দাখিল হোৱা নাই বুলি লক্ষ্য কৰাৰ পিছত নাগালেণ্ড চৰকাৰৰ আইন আৰু ন্যায় বিভাগৰ সচিবে আপীল দাখিলৰ

সন্দৰ্ভত গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ অতিৰিক্ত মহাধিবক্তা সৈতে যোগাযোগ কৰে আৰু প্ৰকৃততে আপীলখন ১৪.৫.২০০৩ তাৰিখে দাখিল কৰা হয়। এয়া উল্লেখ কৰাটো প্ৰাসংগিক যে বিলম্বৰ ক্ষমাৰ বাবে কৰা আবেদনখনত এয়া স্পষ্টভাৱে উল্লেখ কৰা হৈছিল যে যেতিয়া ফাইলটো পুনৰ্গঠন কৰিবলৈ নিৰ্দেশ দিয়া হৈছিল, তেতিয়া নাগালেণ্ডৰ আৰক্ষী সঞ্চালক প্ৰধানৰ কাৰ্যালয়ত হেৰুৱা ফাইলটো হঠাতে আৱিৰ্ভাৱ হৈছিল।

বিলম্ব মাৰ্জনাৰ বাবে কৰা আবেদনৰ সমৰ্থনত দাখিল কৰা হৈছিল যে আলোকপাত কৰা দিশসমূহে স্পষ্টভাৱে প্ৰদৰ্শন কৰিছিল যে কৰ্তৃপক্ষই সদিচ্ছাৰে কাম কৰি আছিল আৰু এই আদালতৰ বিভিন্ন সিদ্ধান্ত বিলম্ব মাৰ্জনাৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। উচ্চ ন্যায়ালয়ে অৱশ্যে এই ভিত্তিত ৫৭ দিনৰ বিলম্ব মাৰ্জন কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিছিল যে সীমাবদ্ধতাৰ সময়সীমা শেষ হোৱাৰ আগতে আপীল দাখিল কৰাটো বিবাদীৰ কৰ্তব্য। কেৱল অতিৰিক্ত মহাধিবক্তাই তেওঁক প্ৰদান কৰা নিৰ্দেশনাৰ পিছতো আপীল দাখিল নকৰাটোৱেই পৰ্যাপ্ত কাৰণ নাছিল আৰু তদুপৰি ফাইলটো হেৰাই যোৱা বুলি কোৱাটোও এক বৈধ ভিত্তি নাছিল। এয়া উল্লেখ কৰা হৈছিল যে কেৱল অতিৰিক্ত মহাধিবক্তাক আপীল কৰিবলৈ কোৱাটোৱেই যথেষ্ট নাছিল আৰু বিভাগটোৱে বিষয়টো আগবঢ়াই নিব লাগিছিল আৰু আপীলটো প্ৰকৃততে দাখিল কৰা হৈছে নে হোৱা নাই সেই বিষয়ে অনুসন্ধান কৰিব লাগিছিল। বিলম্ব মাৰ্জনাৰ বাবে কৰা আবেদনখন সেই অনুসৰি নাকচ কৰা হৈছিল আৰু ফলস্বৰূপে অনুমতিৰ বাবে কৰা আবেদনখন খাৰিজ কৰা হৈছিল।

আপীলকাৰী/০২৬ চৰকাৰৰ হৈ হাজিৰ হোৱা বিদ্বান অধিবক্তাই দাবী কৰিছিল যে উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ দৃষ্টিভংগী শুদ্ধ নহয় আৰু প্ৰকৃততে ই বিভিন্ন গোচৰত এই

আদালতে উল্লেখ কৰা আইনৰ স্থিতিৰ বিপৰীত। বিলম্ব মাৰ্জনা কৰাৰ আবেদনখনত পলমকৈ দাখিলৰ বাবে দায়ী বিভিন্ন কাৰকবোৰ ওপৰত আলোকপাত কৰা হৈছিল। দাবীসমূহৰ শুদ্ধতা সম্পৰ্কে কোনো অস্বীকাৰ কৰা হোৱা বা বিতৰ্ক নাছিল আৰু সেয়েহে আবেদন দাখিল কৰাত হোৱা বিলম্ব মাৰ্জনা কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰাটো সঠিক নহয়। মন কৰিবলগীয়া যে আৰক্ষী বিষয়াসকল অপৰাধটোৰ সৈতে জড়িত আছিল। জড়িত পটভূমিৰ তথ্যবোৰেও গুৰুত্ব বহন কৰে। যিহেতু এজন মন্ত্ৰীৰ সৈতে সংলগ্ন আৰক্ষী বিষয়াসকলে দুজন লোকক হত্যা কৰা বুলি অভিযোগ উঠিছে, সেয়েহে অভিযুক্ত সহকৰ্মীসকলক সহায় কৰিবলৈ আগ্ৰহী কিছুমান ব্যক্তিয়ে কৰা অপকৰ্ম আওকাণ কৰিব নোৱাৰি। জাননী জাৰি কৰাৰ পাছতো প্ৰতিবাদীৰ হৈ কোনো হাজিৰ হোৱা নাই।

ওপৰত উল্লেখ কৰা অনুসৰি তথ্যগত দিশটোৰ এক চমু উল্লেখ প্ৰয়োজনীয়। অভিযোজন পক্ষৰ পটভূমিৰ তথ্যসমূহ তলত দিয়া ধৰণৰ:

১৯৯৯ চনৰ ২৯ মে'ত ৰাজ্যিক কেবিনেট মন্ত্ৰীৰ এস্কৰ্ট পাৰ্টীত পাঁচজন অভিযুক্ত/উত্তৰদাতা আছিল। অভিযুক্ত/উত্তৰদাতাসকলৰ গোচৰটো আছিল যে ১৯৯৯ চনৰ ২৯ মে'ত আবেলি ৫.৩০ বজাত মাৰুতি জেন এখনৰ আৰোহীসকলে মন্ত্ৰীগৰাকীৰ কেভালকেড পাৰ হৈ আহি তেওঁলোকৰ ওপৰত চিঞৰি উঠিছিল। মন্ত্ৰীগৰাকীৰ সৈতে সংলগ্ন ব্যক্তিগত নিৰাপত্তা বিষয়াই গাড়ীখনত থকা এজন ব্যক্তিক এটা সৰু আগ্নেয়াস্ত্ৰ লৈ থকা দেখিছিল। মন্ত্ৰীগৰাকীক থৈ অহাৰ পাছত আন এখন ঠাইলৈ আগবাঢ়ি যোৱাৰ সময়ত এস্কৰ্ট বাহনখনে মাৰুতি জেন আৰু ইয়াৰ আৰোহীসকলক দেখিছিল, যিসকলে আৰক্ষী দলটোক দেখি পলাবলৈ চেষ্টা কৰিছিল। ইফালে গাড়ীখনৰ এজন আৰোহীয়ে পিছফালৰ আইনাখন খুলিছিল আৰু তেওঁৰ আগ্নেয়াস্ত্ৰৰ পৰা গুলী চালনা

কৰিছিল। গুলীচালনা শুনি আৰক্ষী দলটোৱেও গুলীচালনা কৰিছিল, কিন্তু মাৰুতি জেন পলায়ন কৰিছিল আৰু নিৰুদ্দেশ হৈছিল। পৰৱৰ্তী সময়ত গাড়ীখন পোৱা গৈছিল আৰু তাৰে তিনিগৰাকী আৰোহীৰ এগৰাকীত ইতিমধ্যে মৃত অৱস্থাত পোৱা হৈছিল আৰু আন দুগৰাকীয়ে গুলিত আঘাতপ্ৰাপ্ত হৈছিল। জীৱিত দুগৰাকীৰ ভিতৰত এগৰাকীৰ পাছত চিকিৎসালয়ত মৃত্যু হয় আৰু আনগৰাকীৰ হাত কাটিবলগীয়া হয়।

উক্ত গুলীচালনাৰ ঘটনাৰ তদন্ত আৰক্ষীয়ে কৰিছিল আৰু অভিযুক্ত/উত্তৰদাতাসকলৰ বিৰুদ্ধে ভাৰতীয় দণ্ড বিধি, ১৮৬০ (চমুকৈ ভা. দ. বি.)-ৰ ধাৰা ৩০২/৩০৭/৩২৬/৩৪-ৰ অধীনত গোচৰ ৰুজু কৰা হৈছিল।

বিচাৰ আদালতে লক্ষ্য কৰিছিল যে বেলিষ্টিক প্ৰতিবেদনে প্ৰতিষ্ঠা কৰিছিল যে গুলিবোৰ অভিযুক্ত-উত্তৰদাতাসকলৰ বন্দুকৰ পৰা নিক্ষেপ কৰা হৈছিল। ইয়াৰ উপৰিও লিপিবদ্ধ কৰা হৈছিল যে উত্তৰদাতাই তেওঁলোকৰ গুলীচালনাৰ ক্ষমতা অতিক্ৰম কৰিছিল, আৰু ইয়াৰ ফলত বৈধ ক্ষমতাৰ অপব্যৱহাৰ হৈছিল, কিন্তু মৰণোত্তৰ পৰীক্ষাৰ প্ৰতিবেদনৰ অনুপস্থিতিয়ে বিচাৰ গোচৰত গুৰুত্বপূৰ্ণ প্ৰভাৱ পেলাইছে বুলি ৰায় দিয়া হৈছিল। ইয়াৰ উপৰিও অভিযুক্তসকলে আত্মৰক্ষাৰ বাবে এ কে ৪৭ আৰু এম ২২ ৰাইফলৰে গুলীচালনা কৰিছিল বুলি ৰায় দিয়া হৈছিল। সেয়েহে তেওঁলোকক সন্দেহৰ সুবিধা দিয়া হৈছিল। এক ব্যৱহাৰিক দৃষ্টিভংগী গ্ৰহণ কৰিব লাগিব আৰু যেতিয়া বস্তুনিষ্ঠ ন্যায় আৰু কাৰিকৰী দৃষ্টিভংগীক এটাক আনটোৰ বিৰুদ্ধে উত্থাপন কৰা হয়, তেতিয়া প্ৰথমটোক অগ্ৰাধিকাৰ দিব লাগিব।

যথাযোগ্য কাৰণৰ দ্বাৰা প্ৰমাণ কৰাটো আদালতত ন্যস্ত অসাধাৰণ নিষেধাজ্ঞা প্ৰয়োগৰ বাবে এটা পূৰ্বচৰ্ত। বিলম্বৰ সময়সীমাৰ পৰিৱৰ্তে কাৰণৰ যথাযোগ্যতাহে গুৰুত্বপূৰ্ণ আৰু বিলম্বৰ সংক্ষিপ্ততা হৈছে বিচক্ষণতা ব্যৱহাৰ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত বিবেচনা

কৰিবলগীয়া পৰিস্থিতি। এন. বালাকৃষ্ণণ বনাম এম. কৃষ্ণমূৰ্থী (এ. আই. আৰ. ১৯৯৮ এছ. চি. ৩২২) গোচৰত এই আদালতে ৰায় দিছিল যে ৫ নং ধাৰাটো উদাৰভাৱে ব্যাখ্যা কৰিব লাগে যাতে পক্ষসমূহৰ প্ৰতি যথেষ্ট ন্যায় প্ৰদান কৰিব পৰা যায়। এই বিধানত কোৱা হৈছে যে আদালতে সংশ্লিষ্ট ব্যক্তিজনৰ স্থিতিত যাব লাগিব আৰু তেওঁ উল্লেখ কৰা কাৰণৰ বাবে বিলম্ব হৈছে নেকি তথা গোচৰৰ বিশেষ পৰিস্থিতিত কাৰণটো লিপিবদ্ধ কৰিব পাৰি নে নোৱাৰি সেয়া যথাযোগ্য হয় নে নহয়। যদিও চৰকাৰক বিশেষ সহানুভূতি দেখুৱাব নোৱাৰি যিটো একেধৰণৰ পৰিস্থিতিত এজন স্বতন্ত্ৰ মোকৰ্দমাকাৰীৰ প্ৰতি দেখুওৱা নহয়, তথাপিও চৰকাৰৰ মন্থৰ কাৰ্যপদ্ধতিৰ প্ৰতি অযথা সহানুভূতি প্ৰদৰ্শন নকৰাকৈ চৰকাৰৰ কাম-কাজৰ প্ৰতি ব্যৱহাৰিক দৃষ্টিভংগী গ্ৰহণ কৰা সম্ভৱ নহয়।

যথাযোগ্য কাৰণ কিহে গঠন কৰে সেয়া কঠোৰ নিয়মৰ দ্বাৰা নিৰ্ধাৰণ কৰিব নোৱাৰি। নিউ ইণ্ডিয়া বীমা কোম্পানী লিমিটেড বনাম শান্তি মিশ্ৰ (১৯৭৫ (২) এছচিচি ৮৪০) গোচৰত এই আদালতে ৰায় দিছিল যে ৫ নং ধাৰাত প্ৰদত্ত বিবেচনাশক্তি এনেদৰে সংজ্ঞায়িত বা নিৰ্দিষ্ট কৰিব নালাগে যাতে কোনো বিবেচনাধীন বিষয়ক আইনৰ কঠোৰ নিয়মলৈ ৰূপান্তৰিত কৰিব পৰা যায়। "যথাযোগ্য কাৰণ" শব্দটোৱে উদাৰবাদী ব্যাখ্যা লাভ কৰিব লাগে। ব্ৰিজ ইন্দৰ সিং বনাম কানশ্বী ৰাম (আইএলআৰ (১৯১৮) ৪৫ কেল ৯৪ (পিচি) গোচৰত দেখা গৈছিল যে ৫ নং ধাৰাত বিবেচনাশক্তি প্ৰয়োগ কৰাৰ বাবে আদালতৰ প্ৰকৃত নিৰ্দেশনা হ'ল আবেদনকাৰীয়ে আপীলৰ গোচৰ চলোৱাত যুক্তিসংগত অধ্যাৱসায়ৰ সৈতে কাম কৰিছিল নে নাই। শকুন্তলা দেৱী জৈন বনাম কুন্তল কুমাৰী (এ. আই. আৰ. ১৯৬৯ এছ. চি. ৫৭৫) গোচৰত তিনিজনীয়া ন্যায়াধীশৰ বিচাৰপীঠে ৰায় দিছিল যে যদিহে এনে

নিষ্ক্রিয়তা বা গাফিলতিৰ সদিচ্ছাৰ অভাৱ প্ৰমাণিত নহয় যিয়ে কোনো পক্ষক ধাৰা ৫ৰ সুৰক্ষাৰ পৰা বঞ্চিত কৰিব পাৰে, তেন্তে আবেদনখন নাকচ কৰিব নোৱাৰি বা যিকোনো বিলম্ব মাৰ্জনা কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিব নোৱাৰি।

কনকৰ্ড অৱ ইণ্ডিয়া ইঞ্চ্যুৰেঞ্চ কোম্পানী লিমিটেড বনাম নিৰ্মলা দেৱী (১৯৭৯ (৪) এছচিচি ৩৬৫) গোচৰত, যিটো অধিবক্তাৰ গাফিলতিৰ গোচৰ আছিল, যিয়ে এজন বিবাদীক বিপথে পৰিচালিত কৰি তেওঁৰ প্ৰতিকাৰত বিলম্ব ঘটাইছিল, তাত বিলম্ব মাৰ্জনা কৰা হৈছিল। লালা মাটু দিন বনাম এ নাৰায়ণন (১৯৬৯ (২) এছচিচি ৭৭০) গোচৰত এই আদালতে ৰায় দিছিল যে কোনো সাধাৰণ প্ৰস্তাৱ নাই যে অধিবক্তাৰ ভুলটোৱেই সদায় বিলম্ব মাৰ্জনাৰ বাবে যথাযোগ্য কাৰণ। এইটো প্ৰশ্ন সদায় হয় যে ভুলটো অকপট আছিল নে কেৱল কোনো গোপন উদ্দেশ্য ঢাকিবলৈ এক অভিসন্ধি আছিল। সেই গোচৰটোত এই ৰায় দিয়া হৈছিল যে অধিবক্তাই কৰা ভুলটো অকপট আছিল আৰু ইয়াক কোনো অসৎ উদ্দেশ্যৰ দ্বাৰা কলংকিত কৰা হোৱা নাছিল।

কেৰালা ৰাজ্য বনাম ই. কে. কুৰিয়িপে (১৯৮১ এছ. ইউ. পি. চি. চি. ৭২) গোচৰত এয়া ৰায় দিয়া হৈছিল যে বিলম্ব মাৰ্জনা কৰাৰ বাবে যথাযোগ্য কাৰণ আছে নে নাই সেয়া নিৰ্দিষ্ট গোচৰৰ তথ্য আৰু পৰিস্থিতিৰ ওপৰত নিৰ্ভৰশীল তথ্যৰ প্ৰশ্ন। মিলৱী দেৱী বনাম দীন নাথ (১৯৮২ (৩) এছ. চি. চি. ৩৬৬) গোচৰত এয়া ৰায় দিয়া হৈছিল যে আপীলকাৰীৰ সীমাবদ্ধতাৰ সময়সীমাৰ ভিতৰত আপীল দাখিল নকৰাৰ বাবে যথাযোগ্য কাৰণ আছে। ১৩৬ নং অনুচ্ছেদৰ অধীনত এই আদালতে ভিত্তিটো পুনৰ মূল্যায়ন কৰিব পাৰে আৰু উপযুক্ত গোচৰত উচ্চ ন্যায়ালয় বা ন্যায়াধিকৰণে দিয়া আদেশ বাতিল কৰি গোচৰটো যুক্তিযুক্ততাৰ ভিত্তিত শুনানিৰ বাবে

প্ৰেৰণ কৰিব পাৰে। সেই অনুসৰি অনুমতি দিয়া হৈছিল, বিলম্ব মাৰ্জনা কৰা হৈছিল আৰু গোচৰটো যুক্তিযুক্ততাৰ ভিত্তিত সিদ্ধান্তৰ বাবে প্ৰেৰণ কৰা হৈছিল।

অ. পি. কাথপালিয়া বনাম লখমীৰ সিং (১৯৮৪ (৪) এছচিচি ৬৬) গোচৰত তিনিজনীয়া ন্যায়াধীশৰ বিচাৰপীঠে ৰায় দিছিল যে যদি পলমক সহ্য কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰিলে ন্যায়ৰ গুৰুতৰ অবক্ষয় হয়, তেন্তে ই বিলম্বক সহ্য কৰাৰ ভিত্তি হ'ব। সেই অনুসৰি বিলম্বক সহ্য কৰা হৈছিল। কালেক্টৰ লেণ্ড একুইজিশ্যন বনাম কাটিজী (১৯৮৭ (২) এছচিচি ১০৭) গোচৰত দুজনীয়া ন্যায়াধীশৰ বিচাৰপীঠে চৰকাৰে দাখিল কৰা আপীলত সীমাবদ্ধতাৰ প্ৰশ্নটো বিবেচনা কৰি ৰায় দিছিল যে আদালতে যুক্তিযুক্ততাৰ ভিত্তিত গোচৰ নিষ্পত্তি কৰি পক্ষসমূহৰ সৈতে যথাযোগ্য ন্যায় কৰিবলৈ ৫ নং ধাৰা প্ৰণয়ন কৰা হৈছে। "যথাযোগ্য কাৰণ" অভিব্যক্তিটো আদালতক আইনখন অৰ্থপূৰ্ণভাৱে প্ৰয়োগ কৰাত সক্ষম কৰিবলৈ পৰ্যাপ্তভাৱে নমনীয় হয় যিয়ে ন্যায়ৰ লক্ষ্য পূৰণত সহায় কৰে – যিটো উদ্দেশ্যৰ বাবে আদালতৰ দৰে প্ৰতিষ্ঠানসমূহৰ অস্তিত্ব থাকে। এইটো সচৰাচৰ জনা যায় যে এই আদালতত উপস্থাপন কৰা গোচৰসমূহত এই আদালতে ন্যায্যভাৱে উদাৰ দৃষ্টিভংগী গ্ৰহণ কৰি আহিছে। কিন্তু এই বাৰ্তাটো পদানুক্ৰমৰ আন সকলো আদালতলৈ প্ৰেৰিত হোৱা যেন নালাগে। এই আদালতে পুনৰ কয় যে "প্ৰতিদিনৰ বিলম্বৰ কাৰণ ব্যাখ্যা কৰিব লাগিব" অভিব্যক্তিটোৰ অৰ্থ এইটো নহয় যে এক আচাৰসৰ্বস্ব দৃষ্টিভংগী গ্ৰহণ কৰিব লাগে। মতবাদটো যুক্তিসংগতভাৱে আৰু ব্যৱহাৰিকভাৱে প্ৰয়োগ কৰিব লাগিব। যেতিয়া বস্তুনিষ্ঠ ন্যায় আৰু কাৰিকৰী দৃষ্টিভংগীক এটাক আনটোৰ বিৰুদ্ধে উত্থাপন কৰা হয়, তেতিয়া বস্তুনিষ্ঠ ন্যায়ে অগ্ৰাধিকাৰ পাব লাগে, কিয়নো অনিচ্ছাকৃতভাৱে কৰা বিলম্বৰ বাবে হোৱা অন্যায়ৰ বাবে আনটো পক্ষই ন্যস্ত অধিকাৰৰ দাবী কৰিব

নোৱাৰে। ইচ্ছাকৃতভাৱে বা দোষাৱহ গাফিলতিৰ বাবে বা কু-অভিপ্ৰায়ৰ বাবে বিলম্ব হয় বুলি কোনো অনুমান কৰি লোৱা নহয়। বিলম্বৰ আশ্ৰয় লৈ এজন বিবাদীয়ে কোনো সুবিধা নাপায়। দৰাচলতে তেওঁ গুৰুতৰ বিপদাশংকাৰ সন্মুখীন হয়। ন্যায়পালিকাক কাৰিকৰী ভিত্তিত অন্যায় বৈধ কৰাৰ ক্ষমতাৰ বাবে নহয়, বৰঞ্চ অন্যায় আঁতৰাবলৈ সক্ষম হোৱাৰ বাবে আৰু তেনে কৰাৰ আশা থকাৰ বাবে সন্মান কৰা হয়। এই দৃষ্টিকোণৰ পৰা ন্যায়মুখী পন্থা গ্ৰহণ কৰি, আবেদন কৰা প্ৰতিষ্ঠানটোৱে বিলম্ব মাৰ্জনা কৰাৰ যথাযোগ্য কাৰণ আছিল। মাৰ্জনা কোনো ব্যক্তিগত পক্ষৰ পৰিৱৰ্তে চৰকাৰেহে বিচৰা তথ্যটো সম্পূৰ্ণ অপ্ৰাসংগিক আছিল। আইনৰ সন্মুখত সমতাৰ মতবাদত দাবী কৰা হৈছে যে চৰকাৰকে ধৰি সকলো বিবাদীক সমব্যৱহাৰ কৰা হঁওক আৰু আইনখন নিৰপেক্ষভাৱে প্ৰয়োগ কৰা হঁওক। যেতিয়া চৰকাৰ আবেদনকাৰী হয়, তেতিয়া মাহীমাকৰ দৰে ব্যৱহাৰ কৰাৰ কোনো ন্যায্যতা নাই। সেই অনুসৰি বিলম্ব মাৰ্জনা কৰা হয়। সমাজৰ সামূহিক স্বাৰ্থক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা চৰকাৰ অবাঞ্ছিত পক্ষৰ মৰ্যাদা প্ৰাপ্ত কৰাৰ অধিকাৰী নহয়। সমাজৰ সামূহিক স্বাৰ্থক প্ৰতিনিধিত্ব কৰা চৰকাৰ অবাঞ্ছিত মোকৰ্দমাকাৰী পক্ষৰ মৰ্যাদা প্ৰাপ্ত কৰাৰ অধিকাৰী নহয়। সেয়েহে যথাযোগ্য কাৰণৰ অভিব্যক্তিৰ ব্যাখ্যাৰ সময়ত আদালতে এই বিধিৰ মৰ্ম আৰু দৰ্শনৰ বিষয়ে অৱগত হ’ব লাগিব। আপীল দাখিল কৰাত বিলম্ব হোৱাৰ কাৰিকৰী দিশৰ ওপৰত গোচৰটো নাকচ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত যুক্তিযুক্ততাৰ ওপৰত সিদ্ধান্ত নাকচ কৰাটো বাঞ্ছনীয়। সেই অনুসৰি বিলম্ব ক্ষমা কৰি আদেশটো বাতিল কৰি পক্ষসমূহক শুনানিৰ সুযোগ প্ৰদান কৰাৰ পিছত গোচৰটো যুক্তিযুক্ততাৰ ভিত্তিত নিষ্পত্তিৰ বাবে উচ্চ ন্যায়ালয়লৈ প্ৰেৰণ কৰা হয়। প্ৰভা বনাম ৰাম প্ৰকাশ কালৰা (১৯৮৭ এচ. ইউ. পি. চি. চি. ৩৩৯) গোচৰত এই আদালতে ৰায় দিছিল যে

আদালতে বিলম্ব মাৰ্জনাৰ বাবে কৰা আবেদন নাকচ কৰাত অন্যায়-মুখী পন্থা গ্ৰহণ কৰা উচিত নহয়। আপীলৰ অনুমতি দিয়া হৈছিল, বিলম্ব মাৰ্জনা কৰা হৈছিল আৰু গোচৰটো আইন অনুসৰি ক্ষিপ্ৰতাৰে নিষ্পত্তিৰ বাবে প্ৰেৰণ কৰা হৈছিল।

জি ৰামেগৌডা, মেজৰ বনাম স্পেচিয়েল লেণ্ড একুইজিশ্যন অফিচাৰ (১৯৮৮ (২) এছচিচি ১৪২) ত, এই ৰায় দিয়া হৈছিল যে পক্ষটোক ইয়াৰ অধিবক্তাৰ সকলো ভুলৰ পৰা ৰক্ষা কৰা কোনো সাধাৰণ নীতি প্ৰস্তুত কৰিব নোৱাৰি। "যথাযোগ্য কাৰণ" অভিব্যক্তিটোৱে এক উদাৰ অৰ্থ প্ৰাপ্ত কৰিব লাগিব যাতে বস্তুনিষ্ঠ ন্যায় আগবঢ়াব পৰা যায় আৰু সাধাৰণতে ন্যায়ৰ স্বাৰ্থত আপীলসমূহ দাখিল কৰাৰ বিলম্ব মাৰ্জনা কৰিব লাগিব য'ত বিলম্বৰ মাৰ্জনা বিচৰা পক্ষ কোনো গুৰুতৰ গাফিলতি বা ইচ্ছাকৃত নিষ্ক্ৰিয়তা বা সদিচ্ছাৰ অভাৱৰ বাবে দায়ী নহয়। যিবোৰ মোকৰ্দমাত চৰকাৰ পক্ষ হয়, তাত আৰু এটা দিশ আছে যাক সম্ভৱতঃ উপেক্ষা কৰিব নোৱাৰি। যদি এনে ধৰণৰ ভুলৰ বাবে চৰকাৰে উত্থাপন কৰা আবেদনসমূহ হেৰাই যায়, তেন্তে কোনো ব্যক্তি ব্যক্তিগতভাৱে প্ৰভাৱিত নহয়, কিন্তু চূড়ান্ত বিশ্লেষণ অনুসৰি যিটো ক্ষতিগ্ৰস্ত হয়, সেয়া হৈছে জনস্বাৰ্থ। চৰকাৰৰ সিদ্ধান্তসমূহ সামূহিক তথা প্ৰতিষ্ঠানিক সিদ্ধান্ত আৰু ইয়াত কোনো ব্যক্তিৰ সিদ্ধান্তৰ বৈশিষ্ট্য নাথাকে। চৰকাৰী কৰ্তৃপক্ষৰ দৰেই এজন ব্যক্তিগত নাগৰিকৰ বাবেও সীমাবদ্ধতাৰ আইন নিঃসন্দেহে একেই। আন যিকোনো মোকৰ্দমাকাৰীৰ দৰে চৰকাৰেও নিজৰ বিষয়াসকলৰ কাৰ্য্য, অনুপস্থিতিৰ দায়িত্ব ল'ব লাগিব। কিন্তু বিষয়বস্তুটোৰ ক্ষেত্ৰত কিছু বেলেগ দৃষ্টিভংগী গ্ৰহণ কৰা হয় য’ত চৰকাৰে এনে এটা গোচৰ ৰুজু কৰে য’ত ইয়াৰ বিষয়া বা প্ৰতিনিধি সকলৰ ফালৰ পৰা প্ৰৱঞ্চনা বা প্ৰতাৰণাৰ কাৰ্য্যৰ বাবে জনস্বাৰ্থৰ ক্ষতি হোৱা দেখা যায় আৰু য'ত বিষয়াসকল ইয়াৰ লক্ষ্যৰ সৈতে স্পষ্টভাৱে পৰিপন্থী আছিল। সেয়েহে, এই

ৰায় দিয়া হৈছিল যে ধাৰা ৫-ৰ উদ্দেশ্যৰ বাবে যথাযোগ্য কাৰণ কিহে গঠন কৰে সেইটো মূল্যাঙ্কন কৰাৰ ক্ষেত্ৰত ন্যায়িক ৰায়দানলৈ যোৱা বিবেচনাৰ পৰা এই কাৰকসমূহ বাদ দিয়াটো হয়তো কিছু পৰিমাণে অবাস্তৱ হ'ব পাৰে যিবোৰ কাৰক চৰকাৰৰ কাৰ্য্যকলাপৰ বাবে অনন্য আৰু বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ। চৰকাৰী সিদ্ধান্তবোৰ সাধাৰণতে মন্থৰ হয়, কাৰণ সেইবোৰৰ প্ৰণয়নৰ প্ৰক্ৰিয়াত বহু প্ৰক্ৰিয়াগত নিয়ম-কানুন আৰু জটিলতা জড়িত থাকে। সেয়ে, কিছুমান ক্ষেত্ৰত এক পৰিমাণৰ নমনীয়তা অনুজ্ঞাযোগ্য নহয়। এয়া সঠিকভাৱে কোৱা হৈছে যে চৰকাৰৰ দায়িত্ব বহন কৰা ব্যক্তিসকলৰ ক্ষেত্ৰত কিছু পৰিমাণৰ নমনীয়তাৰ প্ৰয়োজন। যুক্তিসংগত সীমাৰ ভিতৰত চৰকাৰী কাৰ্যপদ্ধতিৰ সীমাবদ্ধতাসমূহৰ যথাযথ স্বীকৃতিৰ প্ৰয়োজন যাতে ন্যায়িক দৃষ্টিভংগী অবাস্তৱিক নহয়। এনে বিষয়ত চৰকাৰ আৰু ব্যক্তিগত পক্ষসমূহক সকলো ক্ষেত্ৰত সমান স্তৰত ৰখাটো সম্ভৱত অন্যায়পূৰ্ণ আৰু অবাস্তৱিক হ'ব। চৰকাৰী কাৰ্যপদ্ধতিৰ প্ৰকৃতিত সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ প্ৰক্ৰিয়াৰ লগত জড়িত প্ৰক্ৰিয়াগত বিলম্ব সন্নিৱিষ্ট হৈ আছে। সেই পৰিপ্ৰেক্ষিতত, এক বছৰতকৈ অধিক বিলম্ব মাৰ্জনা কৰা হৈছিল।

এইটো স্বয়ংসিদ্ধ যে সিদ্ধান্তসমূহ সাধাৰণতে বিষয়াসকল বা সংস্থাসমূহৰ দ্বাৰা মন্থৰ গতিত গ্ৰহণ কৰা হয়, আৰু সচেতনভাৱে বা অনিচ্ছাকৃতভাৱে ফাইলসমূহ এখন মেজৰ পৰা আন এখন মেজলৈ প্ৰেৰণ কৰি আৰু দীঘলীয়া সময়ৰ বাবে টেবুলত ৰাখি বিলম্ব ঘটোৱা এটা নিত্যনৈমিত্তিক ঘটনা। সিদ্ধান্ত গ্ৰহণৰ প্ৰক্ৰিয়াত প্ৰক্ৰিয়াগত আমোলাতান্ত্ৰিক জটিলতাৰ বাবে হোৱা দীঘলীয়া বিলম্ব এটা সাধাৰণ বৈশিষ্ট্য। সেয়ে, কিছু পৰিমাণৰ নমনীয়তা অনুমোদনযোগ্য নহয়। যদি চৰকাৰৰ দ্বাৰা দাখিল কৰা আবেদনসমূহ এই ধৰণৰ ত্ৰুটিৰ বাবে নাকচ হয়, তেতিয়া কোনো ব্যক্তি ব্যক্তিগতভাৱে ক্ষতিগ্ৰস্ত নহয়, কিন্তু চূড়ান্ত বিশ্লেষণ অনুসৰি ক্ষতিগ্ৰস্ত হোৱা বিষয়টো হৈছে জনস্বাৰ্থ।

সেয়েহে “যথাযোগ্য কাৰণ” অভিব্যক্তিটো প্ৰতিদিনে হোৱা বিলম্বৰ ব্যাখ্যাৰ বাবে যথাযোগ্য কাৰণৰ কাৰিকৰীভাৱে চিনাক্তকৰণতকৈ ন্যায়মুখী দৃষ্টিভংগীৰ বাস্তৱধৰ্মীতাৰ সৈতে বিবেচনা কৰা উচিত। চৰকাৰী পৰিস্থিতিৰ কাৰ্য্যকলাপৰ অনন্য আৰু বৈশিষ্ট্যপূৰ্ণ কাৰকসমূহৰ প্ৰতি সচেতন হোৱা উচিত আৰু ন্যায়মুখী প্ৰক্ৰিয়াত বাস্তৱধৰ্মী পদ্ধতি গ্ৰহণৰ প্ৰয়োজন আছে। আদালতে বিষয়বস্তুসমূহৰ যুক্তিযুক্ততাৰ ভিত্তিত সিদ্ধান্ত গ্ৰহণ কৰিব লাগে যদিহে গোচৰসমূহ আশাহীনভাৱে যুক্তিহীন নহয়। যথাযোগ্য কাৰণৰ কঠোৰ মানদণ্ড প্ৰমাণ কৰিবলৈ ব্যক্তিগত বিবাদীৰ তুলনাত চৰকাৰে নিৰ্ধাৰণ কৰা কাৰণ নিৰ্ণয় কৰিবলৈ কোনো পৃথক মানদণ্ড নিৰ্ধাৰণ কৰিব পৰা নাযায়। উপযুক্ত পৰ্যায়ত চৰকাৰে আদালতৰ সিদ্ধান্তৰ বাবে কোনো আইনী নীতি জড়িত আছে নেকি বা গোচৰসমূহৰ সালসলনিৰ প্ৰয়োজন আছে নে নাই সেইটো পৰীক্ষা কৰিবলৈ আইনী কোষ গঠন কৰিব লাগে আৰু বিষয়াসকলক সিদ্ধান্ত ল’বলৈ কৰ্তৃত্ব প্ৰদান কৰিব লাগে বা নিষ্পত্তিৰ বাবে উপযুক্ত অনুমতি দিব লাগে। আবেদন দাখিল কৰাৰ সিদ্ধান্ত লোৱাৰ ক্ষেত্ৰত আপীল দাখিল কৰাৰ বাবে দায়বদ্ধ বিষয়াই তৎকালীন ব্যৱস্থা গ্ৰহণ কৰিব লাগে আৰু যদিহে কোনো ভুল হয়, তেন্তে তেওঁক ব্যক্তিগতভাৱে দায়ী কৰিব লাগে। তেনদৰে চৰকাৰক ব্যক্তিৰ সৈতে একে স্তৰত ৰাখিব নোৱাৰি। ব্যক্তিজনে সদায় এই সিদ্ধান্ত সোনকালে ল’ব যে তেওঁ আপীল বা আবেদনৰ জৰিয়তে প্ৰতিকাৰ ব্যৱস্থা ল’ব নেকি যিহেতু তেওঁ আইনীভাৱে আঘাতপ্ৰাপ্ত ব্যক্তি আৰু আনহাতে চৰকাৰ হৈছে ইয়াৰ বিষয়া বা কৰ্মচাৰীৰ জৰিয়তে চালিত এক নিৰপেক্ষ গাঁঠনি।

ওপৰৰ স্থিতিটো হাৰিয়ানা চৰকাৰ বনাম চন্দ্ৰ মণি আৰু অন্যান্য (১৯৯৬ (৩) এছচিচি ১৩২); আৰু স্পেচিয়েল তহচিলদাৰ, লেণ্ড একুইজিশ্যন, কেৰালা বনাম কে.ভি. আয়িছুম্মা (১৯৯৬ (১০) এছচিচি ৬৩৪)-ত আলোকপাত কৰা হৈছে। এয়া

লক্ষ্যণীয় যে প্ৰমাণৰ কঠোৰ মানদণ্ড গ্ৰহণে কেতিয়াবা জনসাধাৰণৰ প্ৰতি ন্যায় প্ৰদান কৰাত ব্যৰ্থ হয় আৰু ইয়াৰ ফলত আবেদন দাখিল কৰাৰ প্ৰক্ৰিয়াত কৌশলী পৰিচালনাৰে বিলম্ব ঘটাই জনসাধাৰণৰ ক্ষতিসাধন কৰা হয়। যেতিয়া ওপৰত উল্লেখ কৰা আইনী নীতিৰ পৰিপ্ৰেক্ষিতত তথ্যভিত্তিত পটভূমি বিবেচনা কৰা হয় তেতিয়া অনিবাৰ্য সিদ্ধান্তটো হ'ল যে ৫৭ দিনৰ বিলম্ব মাৰ্জনাৰ যোগ্য আছিল। সেয়েহে এই বিলম্ব মাৰ্জনা কৰিবলৈ অস্বীকাৰ কৰা উচ্চ ন্যায়ালয়ৰ নিৰ্দেশ বাতিল কৰা হৈছে।

সাধাৰণ অৱস্থাত আমি উচ্চ ন্যায়ালয়ক অনুমতি প্ৰদানৰ বাবে দাখিল কৰা আবেদনখন বিবেচনা কৰিবলৈ আহ্বান জনালোহেঁতেন। কিন্তু দীঘলীয়া সময় পাৰ হোৱাৰ প্ৰতি আৰু ইয়াৰ লগত জড়িত কথাবোৰৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি আমি আবেদন দাখিল কৰিবলৈ প্ৰত্যক্ষভাৱে অনুমতি প্ৰদান কৰাটো উচিত বুলি বিবেচনা কৰিলোঁ। আবেদন পঞ্জীয়ন কৰা উচিত আৰু যুক্তিযুক্ততাৰ ভিত্তিত নিষ্পত্তি কৰা উচিত। ইয়াৰ অৰ্থ এইটো নহয় যে আমি উচ্চ ন্যায়ালয়ে বিচাৰ কৰিবলগীয়া আবেদনৰ যুক্তিযুক্ততাৰ বিষয়ে কিবা মতামত প্ৰকাশ কৰিছো।

আবেদন মঞ্জুৰ কৰা হ'ল।

* * * * * * * *

অনুবাদ – ভাস্বতী গোস্বামী, কনিষ্ঠ অনুবাদক, গৌহাটী উচ্চ ন্যায়ালয়

DISCLAIMER

"The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation".

(“স্থানীয় ভাষালৈ অনুদিত এই ৰায় গোচৰত জড়িত পক্ষই বুজি পোৱাৰ উদ্দেশ্যে সীমিত ব্যৱহাৰৰ বাবেহে। ইয়াৰ বাবে অন্য ক্ষেত্ৰত অনুদিত ৰূপ ব্যৱহৃত নহ'ব। সকলো ব্যৱহাৰিক আৰু বিভাগীয় কামৰ লগতে ৰায়ৰ কাৰ্যকৰীকৰণ আৰু ৰূপায়ণৰ ক্ষেত্ৰতো এই ৰায়ৰ ইংৰাজী সংস্কৰণটোৱেই সঠিক বিবেচিত হ'ব।”)